

ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В ГРОМАДАХ

Прогонюк Л.Ю., канд. юрид. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

Складовими інституційно-організаційного функціонування та розвитку сфери туризму є правове забезпечення, інституції, які прямо чи опосередковано здійснюють управління та впливають на розвиток туризму на рівні громад, а також організаційний механізм реалізації політики у сфері туризму.

Тому метою дослідження є опрацювання особливостей та визначення проблемних питань інституційно-організаційного розвитку сфери туризму в громадах у сучасних реаліях.

До основоположних правових актів, які регулюють сферу туризму і на основі яких вибудовують свій розвиток у цій сфері громади, належать:

– Конституція України, у якій закріплено права та свободи громадянина (у тому числі право на відпочинок, вільне пересування, безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб тощо), а також встановлено обов'язковість виконання на території територіальної громади рішень органу її місцевого самоврядування [1];

– Закон України «Про туризм», яким визначено загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики у сфері туризму, а також врегульовано відносини щодо організації та здійснення туризму на території України [2];

– Закон України «Про курорти», який визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів і який спрямований на забезпечення оздоровлення людей шляхом використання природних лікувальних ресурсів і природних територій курортів, а також їх охорони [3].

Окрім зазначених, існує низка правових і нормативних актів, які опосередковано – через встановлення засад функціонування суб'єктів господарювання – регулюють сферу туризму та рекреації, зокрема: Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України, Закон України «Про підприємства в Україні», порядок встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) та інші.

Інституціями, які покликані сприяти розвитку туризму на рівні громад, є органи місцевого самоврядування. Так, у межах своїх повноважень сільські, селищні та міські ради: затверджують місцеві програми розвитку туризму; визначають кошти місцевих бюджетів для фінансового забезпечення місцевих програм розвитку туризму; доручають своїм виконавчим органам фінансування місцевих програм розвитку туризму за рахунок коштів місцевого бюджету;

вживають заходи для стимулювання суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з надання туристичних послуг [2] тощо.

Безпосередньо ж відповідальними за розроблення та виконання місцевих програм розвитку туризму є виконавчі органи місцевого самоврядування (виконавчі комітети місцевих рад). У межах свої повноважень останні організовують проведення інвентаризації туристичних ресурсів територіальної громади, сприяють їх охороні та збереженню. У територіальних громадах, які вбачають у туристичній галузі одну з пріоритетних галузей розвитку економіки громади, можуть створюватись у складі виконавчих органів місцевого самоврядування спеціальні підрозділи, які курують питання туризму. Наприклад, **Стратегія розвитку Коблівської сільської ради** як об'єднаної громади на період 2021-2027 роки (далі – Стратегія) розроблена Агенцією місцевого розвитку Коблівської ОТГ, спільно з іншими структурними підрозділами Коблівської сільської ради, керівниками підприємств, установ та організацій за сприяння Миколаївського Центру розвитку місцевого самоврядування. Фінансування та реалізація заходів Стратегії буде забезпечуватись за рахунок державного, обласного та місцевого бюджетів, коштів підприємств, міжнародних фінансових організацій та інвесторів, спонсорської допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством України.

Одним з елементів організаційного механізму розвитку туризму та рекреації в місцевих громадах є державно-приватне партнерство (ДПП), оскільки, відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство», туризм, відпочинок і рекреація входять до переліку сфер співробітництва держави, територіальних громад і суб'єктів господарювання (приватного партнера), у тому числі фізичних осіб – підприємців (крім державних і комунальних підприємств, установ, організацій) на засадах державно-приватного партнерства [5]. Учасниками ДПП з боку держави можуть бути органи державної влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства та установи. А з боку приватного партнера найбільш зацікавленими учасниками ДПП мали б бути підприємства та організації сфери туризму та рекреації: туроператори, турагенти, установи засобів розміщення, заклади харчування, компанії-перевізники, екскурсійні бюро, івенткомпанії і т. ін.

Загалом, слід відмітити, що на сьогоднішній день більшість громад мають необхідне для розвитку сфери туризму нормативно-правове та інституційне забезпечення. Однак органами місцевого самоврядування слабо використовуються усі можливості організаційного механізму розвитку туризму, а саме: участь у туристичних асоціаціях, що сприяло б популяризації та розвитку територіальної громади, укладання договорів державно-приватного партнерства, формування туристичних кластерів. Тому на майбутнє має бути покладено в основу процес імплементації європейського нормативного правового забезпечення розвитку туристичної сфери в наші реалії в умовах формування громад.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України «Про туризм», 15 вересня 1995 року, № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80/ed20181104#Text>.
3. Закон України «Про курорти», 5 жовтня 2000 року, № 2026-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.
4. Стратегія розвитку Коблівської об'єднаної територіальної громади Березанського району Миколаївської області на період 2021-2027 роки. URL: <https://koblivska-gromada.gov.ua/news/1591763344/>.
5. Закон України «Про державноприватне партнерство» від 1 липня 2010 року, № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>.

РОЛЬ ТУРИСТИЧНОГО ДОСВІДУ В ЗБЕРЕЖЕННІ СПІЛЬНОТ МАЛИХ МІСТ

Радіонова О. М., канд. екон. наук, доцент
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

У різних частинах світу малі міста стикаються з економічною глобалізацією, що поступово підриває традиційні виробництва. З погляду міського самоврядування тут важливо, що така ситуація піддає локальні спільноти значному тиску, тому що в малих містах щільність та організація суспільного життя тісно пов'язані з традиційними способами виробництва. Збереження локальної спільноти, її згуртованості та солідарності є основними для виживання малого міста. Філософ Г. Зіммель характеризував життя у великих містах за допомогою категорії «насиченості», яка пов'язана з байдужістю індивіда до навколишнього середовища та його звільненням від обмежень, що накладаються спільнотою. Зіммель протиставляє великі та малі міста: останні характеризуються владою над своїми членами та соціальним контролем, який зберігає згуртованість, забезпечуючи стійке суспільне життя [1, с. 8]. В Україні загроза розпаду суспільного життя в малих містах є особливо серйозною. З різкою зупинкою виробництва під час рецесії пострадянського періоду була стрімка інтеграція України в міжнародну економіку, що зробило переважну більшість традиційних виробництв неконкурентоспроможними. У таких умовах малі міста бачать для себе єдине можливе рішення у розвитку туризму. Проте спроби переважної більшості міст почати заробляти на туризмі не призводять до успіху. Чому? Відповідь підказує література в галузі досліджень туризму: однією з можливих причин є те, що в рамках цих починань не вдалося освоїти технології виробництва туристичного досвіду. Різні теоретики туризму сходяться в одному: місце стає привабливим для туриста, якщо воно дає можливість здійснити розрив із повсякденністю та відчути автентичність.